

Zasilni izhod?

Katalonska zgodba ni slovenska; mi naj bi odšli iz »nedemokratske« in že napol razpadle Jugoslavije, Katalonci hočejo iz trdne, »demokratske« Španije. Prebivalci Katalonije niso le ali pretežno Katalonci, več jih ima za svoj jezik španščino kot katalonščino; gre bolj za osamosvojitve dežele kot za osamosvojitve naroda. Slovenci naj bi odšli tudi zato, da bi se lažje »vrnili« v Evropo, Katalonci pa so že v njej. Naš odhod naj bi bil skladen z ustavo, čeprav so se ustavni pravniki prepirali, ali je Slovenija ustavno pravico do samostojnosti že porabila, ali je še ni, o neustavnosti katalonskega odhoda pa naj ne bi bilo dvoma. Sicer pa so uspešne osamosvojitve, odcepitve, revolucije in kontrarevolucije zmeraj najprej protiustavne, na koncu pa zmeraj ustavne.

»Nedemokratske« jugoslovanske oblasti niso ovirale slovenskega referendumu, »demokratske« španske so katalonskega poskusile zatreti s silo. Prav nerazumno početje španskih oblasti je ustvarilo stanje, v katerem je osamosvojitve postala »zasilni izhod«; brez nje se bo začelo kopičiti sovraštvo med prebivalci Katalonije, oživelci bodo spomini na državljansko vojno in na zatiranje pod Francovo vladavino.

Ob osamosvajanju Slovenije sem veljal za slabega »slovenca«, za osamosvojitve naj bi bil premalo zagret. Osamosvojitve mi res ni bila izpolnitev tisočletnih sanj slovenskega naroda, ampak le nekakšen »zasilni izhod«; takratne razlage o tem, kako smo v Jugoslaviji zatirani in izkoriščani in kako v Beograd odtekajo milijarde mark, so se mi zdele neumne. Kaj se bo res zgodilo, nisem vedel, s pripravami na osamosvojitve sem se ukvarjal za »vsak slučaj«. Kakorkoli, zaradi izkušenj z osamosvajanjem so me Katalonci pred dvema letoma povabili v Barcelono, da bi jim povedal, kaj se počne na ljudeh prikriti makroekonomski ravni osamosvajanja. Povedal sem, kaj smo v letu 1990 in 1991 počeli v Sloveniji. Ali so kaj od tega naredili, naskrivaj natisnili svoj denar in »naskrivaj« napisali zakone za svoj gospodarski sistem, ne vem, mislim pa, da ne in da so ostali pri »bobnih in zastavah«. Z dvomi v to, da so izkoriščani, sem jih razočaral. To, da 7.5 milijonov prebivalcev Katalonije, kar je 16 odstotkov prebivalcev Španije ustvari 20 odstotkov španskega BDP, pove le, da prebivalec Katalonije s 27.600 evri živi precej bolje od povprečnega Španca s 23.000 evri; razumljivo je tudi, da plača več davkov. Tudi z mislijo, da bodo gospodarsko avtonomijo bržkone v enem desetletju v EU spet izgubili, kot smo jo mi, ter da se jim svojega denarja najbrž ne splača imeti, jih nisem navdušil.

Poseg španskih oblasti 1. oktobra pa je v Kataloniji ustvaril prelomno točko, kakršno je v Sloveniji šele 25. junija 1991 ustvaril poseg jugoslovanskih in ki nam je močno skrajšalo pot v osamosvojitve. Hrvati nam k sreči niso pomagali, slovenski in jugoslovanski politiki na Brionih pa so ravnali razumno. Če bi jugoslovanske oblasti junijsko proglašenje samostojnosti ignorirale in bi JNA ostala v kasarnah, bi se najbrž še dolgo pogajali, čeprav ni bilo več povsem jasno s kom, kar v katalonskem primeru ne drži. A kot kaže španske oblasti ne nameravajo odnehati; Katalonije so se takoj lotile z gospodarskimi sankcijami. Te pa politično okrepijo »žrtev«, gospodarsko pa dolgoročno bolj škodujejo tistemu, ki jih uvaja, kot tistemu, ki naj bi ga pokorile, razen, če je prvi zelo velik, kot so ZDA, in drugi zelo majhen, kot je Kuba; brez ameriških sankcij bi družina Castro že pred desetletji izgubila oblast. V španskem primeru je drugače, Španija bi bila po odhodu Katalonije gospodarsko le še štirikrat močnejša od Katalonije, gospodarstvu sta mnogo bolj povezani, kot je bilo gospodarstvo Slovenije z gospodarstvi drugih republik.

Če dodamo podporo evropskih oblasti španskim in siceršnje sprenevedanje »zaskrbljenih« evropskih držav, tudi Slovenije, postane katalonska zgodba tudi pomemben mejnik v razkrajanju EU, mnogo nevarnejši od brexita. Tudi »velika« EU ne bo mogla kar pustiti, da njen del, ki ni Velika Britanija, izstopi in postane Švica ali Norveška, naročiti ECB, da Kataloniji vzame evre, ali proti njej celo uvede gospodarske sankcije, kakršne je uvedla proti Rusiji. Španiji kaj drugega kot pogajanja ne preostaja, EU pa, da jo sili v pogajanja, prav tako ne. Vse bo šlo počasi, evropske oblasti bodo potrebovale še več uradnikov, kot jih imajo, da bi 10000 aktov, toliko naj bi jih potrebovali za brexit, preuredili ali napisali na novo. To bi imelo tudi za nas vsaj eno dobro stran; bruseljski uradniki bi imeli več dela in nas pustili bolj pri miru.